

HANDBOEK CITO OPBRENGSTEN

CBS De Regenboog

Zandbos 48

2134 DE Hoofddorp

023 5634514

info@deregenbooghoofddorp.nl

Inhoudsopgave

	<u>Blz.</u>
Visie	
- De Regenboog	3
Inleiding	4
Doel Cito toetsen	
- Individueel niveau	5
- Groepsniveau	6
- Schoolniveau	6
Opbrengstgericht werken op de Regenboog	
- Monitoren van de school- en groepsopbrengsten	9
- Werken met de Cito Trendanalyse	9
- Werken met de Cito Dwarsdoorsnede	9
- Werken met de grafiek Vaardigheidsgroei	10
- Opbrengstformulier	10
- Onderwijsbehoeften	10
- Groepsbespreking/ Opbrengstgesprek	10
- Sturing op resultaten van de individuele leerling	10
- Beredeneerd doelen stellen	11

Visie

De Regenboog

Op onze school stellen wij het kind centraal. Daarbij gaan wij uit van de continue ontwikkeling van de individuele leerling van 4 tot en met 12 jaar. Alles is erop gericht om hierbij voldoende aandacht te besteden aan het unieke van ieder kind in al zijn ontwikkelingsfasen en aan de bevordering van goed sociaal gedrag. De leefwereld van het kind is hierbij het uitgangspunt. Het onderwijs is een goed middel voor het kind om de wereld te ervaren en te structureren. Dit bieden wij door een doorgaande lijn, een gezellige sfeer, een goed functionerend team, een leerlingvolgsysteem, aandacht voor de individuele leerling en rust, orde en regelmaat.

Inleiding

Dagelijks “toetsen” leerkrachten ongemerkt hun leerlingen door het stellen van vragen en observaties. Het afnemen van de methode gebonden toetsen maakt duidelijk of de leerstof die de afgelopen weken behandeld is beheerst wordt. De methode geeft wel normeringen aan met daaraan gekoppeld een mate van beheersing. Wat vervolgens met de gegevens gedaan wordt is persoonsafhankelijk. Deze vormen van evaluatie zijn subjectief en persoonsgebonden, immers twee leerkrachten kunnen dezelfde prestaties of hetzelfde gedrag verschillend beoordelen. Met de methodeonafhankelijke toetsen van Cito kunnen we de ontwikkeling van onze leerlingen op een betrouwbare wijze volgen.

Het leerlingvolgsysteem van Cito bestaat uit het computerprogramma LOVS en LVS-toetsen. Op de Regenboog maken we gebruik van de toetsten voor de vakken technisch lezen, rekenen, begrijpend lezen, spelling, woordenschat en de Cito Eindtoets. Door deze instrumenten te gebruiken kunnen we de cognitieve ontwikkeling van onze leerlingen op een systematische manier en op vaste momenten, aan de hand van objectieve standaarden volgen, verzamelen en registreren.

Dit geeft ons inzicht in de vorderingen van de individuele leerling en van de groep als geheel. De resultaten worden gebruikt om het onderwijsleerproces bij te sturen en het handelen van de leerkracht beter op de leerlingen af te stemmen. Bovendien geeft het inzicht in de kwaliteit van ons onderwijs. Deze informatie helpt ons bij het plannen en evalueren van ons onderwijsaanbod.

Hieronder staat beschreven hoe wij op de Regenboog met het LVS van Cito werken en voor welke doeleinden we deze gebruiken.

Doel van de Citotoetsen

Individueel niveau

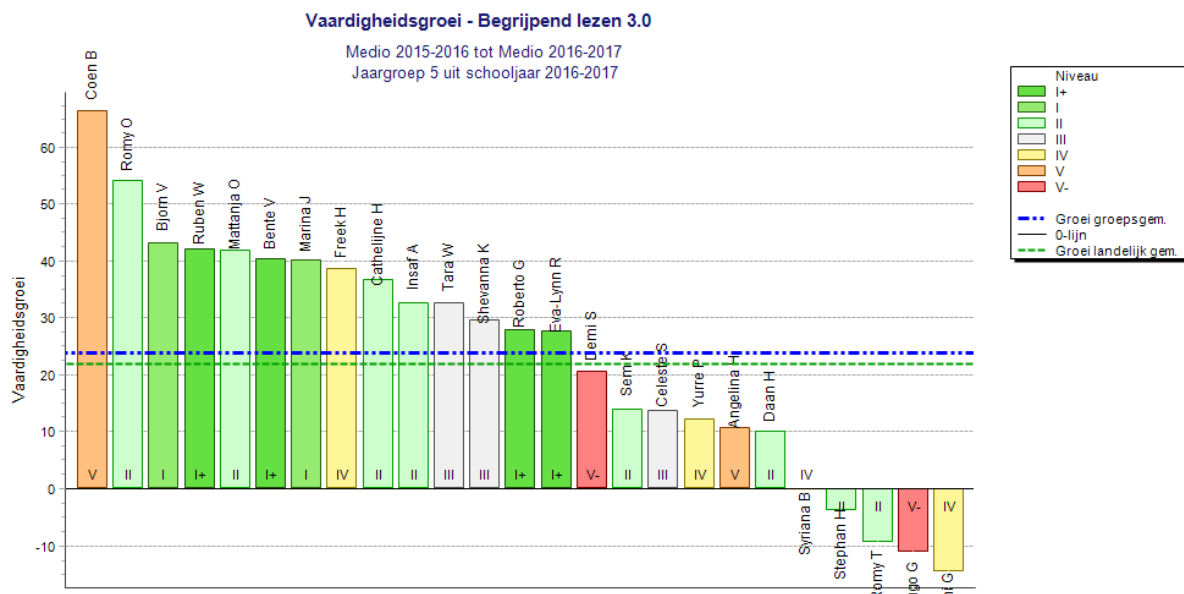
De methodeonafhankelijke toetsen van Cito meten de onderliggende vaardigheid van een leerling in een bepaald vakgebied op een bepaald moment in zijn onderwijs carrière. De resultaten op de toets geven informatie over de vaardigheid van leerlingen op basis van (veel) meer leerstof dan bij methodegebonden toetsen.

Van methodeonafhankelijke toetsen kunnen de scores omgezet worden naar een vaardigheidsschaal, waardoor het mogelijk wordt de vaardigheid van een leerling op een bepaald vakgebied gedurende de hele schoolloopbaan te volgen en te bewaren.

Een vaardigheidsscore zegt hoe vaardig een leerling is ten opzichte van zijn leeftijdgenoten. Een vaardigheidsscore geeft ook aan hoeveel de leerling in vaardigheid gegroeid is ten opzichte van het vorige toetsmoment.

Vaardigheidsgroei

De grafiek Vaardigheidsgroei laat per leerstofgebied zien hoeveel de leerlingen in een bepaalde periode, tussen twee (of meer) meetmomenten in, in vaardigheid vooruit zijn gegaan. Ook laat het zien hoe die groei zich verhoudt tot de gemiddelde groei van de groep en de landelijke gemiddelde groei.

Vaardigheidsscores worden in een vaardigheidsschaal weergegeven met een niveauaanduiding. Deze wordt weergegeven met een Romeins cijfer tussen I en V, zodat de vaardigheid van een leerling vergeleken kan worden met die van zijn leeftijdsgenoten in Nederland. Men spreekt over een vaardigheidsschaal, omdat de I t/m V score een bandbreedte heeft in vaardigheidsscores.

De verdeling bij de niveaus I-V:

Niveau	Interpretatie
I	20% hoogst scorende leerlingen
II	20% leerlingen die boven het landelijk gemiddelde scoren
III	20% leerlingen die op het landelijk gemiddelde scoren
IV	20% leerlingen die onder het landelijk gemiddelde
V	20% laagst scorende leerlingen

Eindtoets Basisonderwijs van Cito

Het maken van een eindtoets is verplicht. De Eindtoets Basisonderwijs van Cito bouwt verder op de Citotoetsen van LVOS en meet wat een leerling in vergelijking met andere leerlingen in acht jaar basisonderwijs geleerd heeft op het gebied van Taal, Rekenen-Wiskunde, Studievaardigheden, en (facultatief) Wereldoriëntatie. Die leervorderingen zeggen iets over de kansen op succes van een leerling in de verschillende typen van het voortgezet onderwijs.

Naast het schooladvies geeft de Cito Eindtoets Basisonderwijs een tweede, in dit geval onafhankelijk, advies voor plaatsing van de leerlingen in het voortgezet onderwijs. De afname van de Cito Eindtoets vindt plaats in April. Dit is nadat het schooladvies gegeven is en nadat leerlingen ingeschreven zijn in het VO. De gegevens van de Cito Eindtoets worden gebruikt wanneer leerlingen een hogere score hebben behaald dan dat het schooladvies aangeeft. Er kan dan een heroverweging van het schooladvies plaatsvinden.

OP schoolniveau wordt de Cito Eindtoets gebruikt om ons onderwijs te evalueren en nieuwe streefdoelen vast te stellen.

Groepsniveau

Op de Regenboog differentiëren we het leerstofaanbod binnen de groep op basis van de door de leerlingen behaalde Cito toetsresultaten. De groep wordt aan de hand van Cito toetsscore ingedeeld in drie instructiegroepen; de basisgroep, subgroep 1 en subgroep 2. Deze indeling in drie niveaugroepen is geen vaststaand gegeven het is een basisverdeling. Door observaties van de leerkracht, het methodewerk en de toetsen bepaalt de leerkracht elke dag wat een kind nodig heeft en past daar de instructiegroepen op aan.

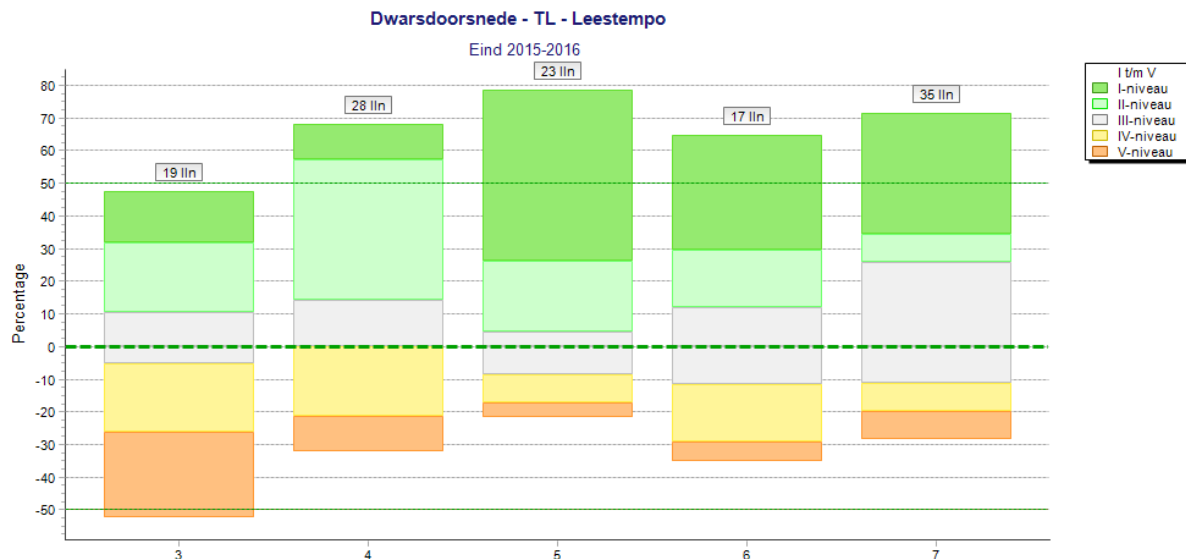
Schoolniveau

Op de Regenboog evalueren we twee keer per jaar de kwaliteit van ons onderwijs met behulp van de module Zelfevaluatie van Cito. In oktober vindt de groepsanalyse plaats aan de hand van de dwarsdoorsnedes van de gemaakte Cito E toetsen. In maart vindt de trendanalyse plaats. De trendanalyse laat de resultaten van de leerlingen door de jaren heen zien. Voor alle vakgebieden in een bepaalde jaargroep of jaargroepen.

In een teamvergadering in mei wordt de Cito Eindtoets geëvalueerd. Tevens wordt het schooldoel voor komend jaar met elkaar vastgesteld. Er wordt gekeken naar de gegevens van de komende groep 8. Het schooldoel wordt vastgesteld zoals beschreven is in het hoofdstuk “Beredeneerd doelen stellen”.

Dwarsdoorsnede

De dwarsdoorsnede toont in één overzicht voor alle verschillende jaargroepen van een school de verdeling van de leerlingen over de vijf verschillende niveaus op één of meerdere leerstofgebieden op een bepaald moment in de tijd (halverwege of aan het eind van het jaar). Uit de dwarsdoorsnede blijkt hoe de jaargroepen presteren in vergelijking met andere groepen in het land, of er in de school groepen zijn die op een laag- of hoog niveau presteren, of dat er groepen zijn met een voor de school afwijkend prestatiepatroon.

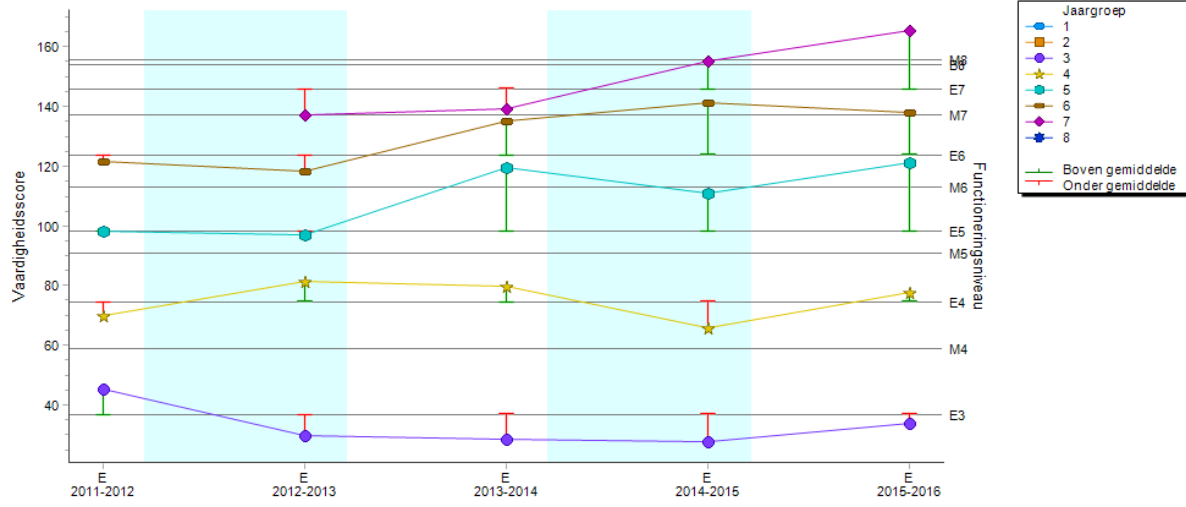

Trendanalyse

Ieder dwarsdoorsnede is een momentopname en geeft wisselende resultaten. De ene jaargroep leerlingen is nu eenmaal beter dan de andere. Dat maakt het lastig om te beoordelen of een gevonden resultaat terug te voeren is tot “de kwaliteit van het geven van onderwijs” of tot de “toevallige” samenstelling van die jaargroep. Om daar enig zicht op te krijgen moeten gegevens van meer groepen en van achtereenvolgende jaren met elkaar in verband worden gebracht. Dat is de kern van de trendanalyse. De trendanalyse geeft informatie over de gemiddelde opbrengst van het onderwijs op basis waarvan beslissingen over het onderwijs kunnen worden genomen en gericht gewerkt kan worden aan verbeteringen.

Trendanalyse LVS

TL - Leestempo - Volgmodel Jaargroepen

Opbrengstgericht werken

Op de Regenboog werken we opbrengstgericht, zodat we op een planmatige en cyclische manier om kunnen gaan met de verschillen in onderwijsbehoeften van alle leerlingen. Dit staat beschreven in de Onderwijskundige cyclus.

Monitoren van de school- en groepsopbrengsten

Trendanalyse en dwarsdoorsnede

De jaarlijkse evaluatie van de dwarsdoorsnede en de trendanalyse geeft ons inzicht in de kwaliteit van ons onderwijs. Uit de gegevens analyseren we wat de oorzaken kunnen zijn van de scores en wat dit betekent voor ons onderwijs. Waar richten we ons handelen op? Vandaaruit komen we tot afspraken over wat we willen (blijven) doen met als doel de kwaliteit van ons onderwijs te verhogen.

Werken met de Cito Trendanalyse

Ga naar:

LVS Cito- zelfevaluatie- trendanalyse- toets- schooljaar- periode -groep- volgende.

Voor de trendanalyse kijken we naar de scores van de afgelopen vijf jaar.

De norm is dat het niveau van de groep leerlingen boven de gemiddelde lijn ligt.

Trendanalyse leerlingen

- Hoe heeft een bepaalde groep leerlingen zich de afgelopen jaren ontwikkeld?
- We volgen een groep leerlingen per vakgebied door de jaren heen.
- Is er een geleidelijke ontwikkeling?

Groepsanalyse:

- Hoe heeft een groep zich in de tijd ontwikkeld?
- We volgen leerlingen van een bepaalde jaargroep terug in de tijd en bij verschillende vakgebieden.

Mogelijke verklaringen:

- Leermaterialen, leerling, leiding, leeromgeving, leerstof, leerkracht.

Werken met de Cito Dwarsdoorsnede

Ga naar:

LVS Cito- zelfevaluatie- dwarsdoorsnede- toets- schooljaar-periode-groep- volgende.

- De dwarsdoorsnede geeft de resultaten per groep op één afname moment. Het geeft de verdeling van de leerlingen over de vijf niveaus op een bepaald moment weer.

De dikke groene lijn is het landelijk gemiddelde.

De dunne groene lijn geeft de -50% lijn aan, de inspectienorm is dat de groep leerlingen boven de ondergrens van - 50% blijft.

- Ook kijken we naar het aantal leerlingen dat IV en V scoort. Klik met je linkermuisknop op de dwarsdoorsnede. Nu kun je zien hoeveel procent van de leerlingen in de verschillende niveaus scoren. Hier gaat de inspectie uit van de 40% norm. Dit betekent dat er niet meer dan 40% van de leerlingen in niveau IV en V mogen zitten.

Werken met de grafiek Vaardigheidsgroei

Ga naar:

LVS Cito-zelfevaluatie-vaardigheidsgroei leerlingen-toets-periode-groep-volgende.

- De grafiek vaardigheidsgroei helpt je inzichtelijk te maken welke leerlingen er vooruitgegaan zijn in vaardigheidsgroei en welke leerlingen achter blijven. Je kunt zelf bepalen tussen welke meetmomenten je de vaardigheidsgroei wilt bekijken door het meetmoment in te stellen.
- De groene en blauwe stippelijnen laten de groepsgroei en de landelijke groei zien.
- Door op het staafje te klikken krijg je informatie over de vaardigheidsgroei van de individuele leerling.

Opbrengstformulier

Nu kun je op het formulier "Opbrengsten" de gegevens invullen.

- Het formulier vind je in het leerlingdossier bij je groep in de map "Opbrengsten".
- Het Citodoel kun je vinden door online te gaan naar:
www.onderwijsadvies.nl Intoetsen bij zoeken; *leerrendement*
- De norm van "de ondergrens van de inspectie" en het "percentage IV en V" scorende leerlingen van de groep vind je in de dwarsdoorsnede.
- Voor alle vakken waarbij je de Citotoetsen hebt afgenomen kijk je naar de dwarsdoorsnede. Deze opbrengsten ga je analyseren, interpreteren en stel je doelen vast voor de komende periode,
De analyse maak je aan de hand van het schema en de vragen zoals beschreven in de bijlage "analysedocument."
- In de de aanpak verdeel je de leerlingen in de drie niveaus, en beschrijf je wat je met de verschillende niveaugroepen gaat aanpakken.
- Als laatste bepaal je het schooldoel voor dit vak bij deze groep dat is afhankelijk van de scores, je moet deze zelf interpreteren. Dit staat beschreven in het hoofdstuk "Beredeneerd doelen stellen".

De indeling van de 3 niveaugroepen noteer je op het formulier "aandachtspunten groep".

Onderwijsbehoeften

Twee keer per jaar (of zo nodig vaker), gelijktijdig met de analyse van de Cito opbrengsten, maken we de onderwijsbehoeften van iedere leerling inzichtelijk door deze te evalueren en zo nodig aan te passen. Deze gegevens worden individueel vastgelegd in Parnassys.

Groepsbespreking/ Opbrengstgesprek

Twee keer per jaar, na het analyseren van de Citogegevens volgt er een groepsbespreking/ opbrengstgesprek met de intern begeleider om de gestelde doelen te evalueren en de nieuwe doelen te bespreken en vast te stellen. Uit dit gesprek kunnen individuele leerlingbesprekingen voortkomen. Vooraf aan de leerlingbespreking vult de laarkracht het Aanmeldingsformulier Leerlingbespreking in.

Sturing op de resultaten van de individuele leerling

Door de methodetoetsen per blok nauwkeurig te analyseren en de aanpak te noteren in het weekrooster in de groepsmappen, sturen we op de resultaten van de individuele leerling en verantwoorden we ons over de dagelijkse didactische gang van zaken.

Praktisch betekent dit voor de groepen 3 t/m 8:

- Bij aandachtspunten in de weekplanning schrijf je de namen van de kinderen die per onderdeel uitvallen.
- Je schrijft in de kolom bijzonderheden per dag op wanneer je met wie werkt aan een bepaald onderdeel en wanneer je dit evalueert. Tevens neem je hierbij je lesobservaties mee zodat je preventief hiaten voorkomt.

Beredeneerd doelen stellen

Voorwaarde om opbrengstgericht te werken, is het hebben van duidelijk omschreven doelen op leerling- groeps- en schoolniveau. De normering van Cito maakt geen onderscheid tussen scholengroepen. Echter voor alle vakgebieden geldt dat de achtergrond van een leerling een rol speelt bij de schoolresultaten.

Onze leerlingenpopulatie is een afspiegeling van de samenstelling van de wijk rond de school. Het gemiddelde opleidingsniveau van de ouders van onze leerlingen ligt op MBO+/ HBO niveau. Er is slechts een kleine groep allochtone leerlingen ingeschreven. Bij instroom van nieuwe leerlingen krijgen we informatie van de voorschoolse opvang over de leerlingen en er is uiteraard ook veel informatie op school aanwezig, de leerkrachten kennen immers de leerlingen. Bij het vaststellen van de streefdoelen wordt ook de gemiddelde uitstroom van de laatste 3 jaar naar het VO meegenomen.

Op de Regenboog realiseren wij ons dat we veel kunnen toevoegen aan de leerontwikkeling van kinderen door hoge doelen te stellen. We formuleren de doelstellingen realistisch maar ambitieus en houden rekening met onze specifieke schoolpopulatie.

Bij het formuleren van de doelen kijken we naar de (gemiddelde) vaardigheidsscore van de verschillende vakken. Behaalde toetsresultaten vormen een goede basis voor het stellen van doelen

Hoe bepalen we de doelen:

1. Bestudeer de behaalde toetsresultaten

Kijk naar de gegevens van de afgelopen drie jaar. Kijk niet alleen naar de vaardigheidsscores per toetsmoment maar naar de behaalde groei en de verdeling van de scores. (Bijvoorbeeld zijn er veel leerlingen met extreem lage vaardigheidsscores? Of scoort groep 4 bij rekenen-wiskunde bijvoorbeeld altijd net beneden het gemiddelde, maar maken de leerlingen in groep 5 juist een bovengemiddelde groei door).

2. Breng kenmerken in kaart

Leerlingenkenmerken en omgevingsfactoren hebben invloed op toetsresultaten echter hier heb je als leerkracht en school weinig invloed op. Het is goed om een beeld te vormen van de factoren die die op school in elk geval een rol spelen. Zoals het onderwijsaanbod daar hebben we uiteraard wel invloed. Door extra te investeren op het onderwijs aanbod kunnen de doelen naar boven bijgesteld worden.

3. Streefdoelen opstellen

Voor het opstellen van streefdoelen zijn eerder behaalde resultaten en de landelijk gemiddelde scores een hulpmiddel. Stel jezelf de volgende vragen:

- Liggende scores van je groep of school beneden het landelijk gemiddelde, maar heb je hier op basis van de leerlingpopulatie, omgevingsfactoren en onderwijsaanbod geen aannemelijke verklaring voor dan is het goed om een landelijk gemiddelde score na te streven.

- Liggen de scores beneden het gemiddelde en heb je wel een duidelijke verklaring, Bekijk dan welke acties je kunt ondernemen om scores eventueel te verhogen. Wanneer aanpassingen in het onderwijsaanbod mogelijk zijn, kun je bijvoorbeeld besluiten om scores na te streven die meer richting het landelijk gemiddelde gaan. Houd bij het opstellen van streefdoelen rekening met de ondergrenzen zoals gehanteerd door de inspectie. Deze ondergrenzen zijn het absolute minimum om met je groep (of school) naartoe te werken.
- Heb je een relatief sterke leerlingpopulatie dan is het reëel om bovengemiddelde scores na te streven. Gebruik hierbij eerder behaalde resultaten om tot haalbare ambities te komen.

4. *Streefdoelen vertalen naar onderwijsaanbod*

Je stelt je doelen vast aan de hand van cijfers, de vaardigheidsscores, maar uiteindelijk gaat het erom wat er in de klas gebeurt. Vertaal je doelen daarom van vaardigheidsscores naar concrete leerdoelen met een bijbehorend onderwijsaanbod. Dat betekent dat je bij doelen die boven het gemiddelde liggen meer leerdoelen moet behandelen dan de reguliere leerstof aanbiedt.

Op de Regenboog stellen we ook streefdoelen vast voor de leerlingen die een (ver) bovengemiddelde vaardigheidsscore hebben. Er wordt tijd vrijgemaakt voor extra uitdaging. Voor het aanbod en de verwerking van dit specifieke onderwijsaanbod is tijd vrijgemaakt in de weektaak.

Omdat we onze doelen hoger stellen dan de tot dan toe behaalde resultaten is er altijd een aanpassing van het onderwijsaanbod nodig. Resultaten worden namelijk nooit vanzelf hoger!